

Sygn. akt I ACz 237/16

POSTANOWIENIE

Dnia 18 lutego 2016 roku

Sąd Apelacyjny w Krakowie Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący SSA Krzysztof Sobierajski (spr.)

Sędziowie SSA Paweł Rygiel

SSA Teresa Rak

po rozpoznaniu w dniu 18 lutego 2016 roku w Krakowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa Skarbu Państwa - Naczelnika Pierwszego Urzędu Skarbowego w T.

przeciwko K. B. (1)

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

na skutek zażalenia strony powodowej na punkt II postanowienia Sądu Okręgowego w T. z dnia 7 stycznia 2016 roku, sygn. akt I C 23/15

postanawia

1. oddalić zażalenie,

2. zasądzić od strony powodowej Skarbu Państwa - Naczelnika Pierwszego Urzędu Skarbowego w T. na rzecz pozwanej K. B. (1) kwotę 3.600 zł (trzy tysiące sześćset) tytułem kosztów postępowania zażaleniowego.

P. R. K. T. R.

Sygn. akt I ACz 237/16

UZASADNIENIE

Sąd I instancji w pkt I postanowienia odrzucił pozew, natomiast w pkt II zasądził od strony powodowej na rzecz pozwanej kwotę 7.217 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. W uzasadnieniu wskazał, że skoro pozwana ma miejsce zamieszkania poza terytorium Polski, to sąd polski nie ma jurysdykcji do rozpoznania sprawy i wobec spełnienia przesłanek z art. 1099 § 1 k.p.c. w zw. z art. 4 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr (...) z dnia 12 grudnia 2012 roku odrzucił pozew. Sąd Okręgowy orzekł o kosztach postępowania na podstawie art. 98 k.p.c. zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu i zasądził od strony powodowej, jako strony przegrywającej sprawę, na rzecz strony pozwanej kwotę 7.217 zł, na którą złożyło się wynagrodzenie pełnomocnika pozwanej ustalone stosownie do § 2 w zw. z § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, powiększone o kwotę 17 zł uiszczoną tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

Strona powodowa zaskarżyła postanowienie zawarte w pkt II postanowienia Sądu Okręgowego zarzucając mu naruszenie art. 102 k.p.c. poprzez jego nietrafne niezastosowanie w sprawie, pomimo, iż wystąpienie przez nią z powództwem przeciwko pozwanej przed pozbawiony jurysdykcji krajowej sąd polski wynikało z przyczyn

leżących po stronie pozwanej polegających na niedopełnieniu obowiązku meldunkowego, niedopełnienia obowiązku zawiadomienia organu podatkowego o zmianie miejsca zamieszkania, wskazywania w rozliczeniach podatkowych adresu zamieszkania w kraju, firmowania działalności gospodarczej dłużnika, nieujawnienia w rejestrze (...) i REGON rzeczywistego adresu zamieszkania, odbierania korespondencji przez „domowników” w kraju. Zdaniem strony pozwanej zasady słuszności przemiały za odstąpieniem od obciążenia strony przegrywającej, działającej w dobrej wierze i wprowadzanej w błąd przez pozwaną, od obowiązku zwrotu kosztów procesu na rzecz strony przeciwnej. Strona pozwana wniosła o zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez odstąpienie od obciążania jej obowiązkiem zwrotu kosztów procesu na rzecz pozwanej.

W odpowiedzi na zażalenie strony powodowej pozwana wniosła o jego oddalenie oraz zasądzenie od strony powodowej na jej rzecz kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego wg norm przepisanych. Strona pozwana podniosła, że w sprawie brak jest podstaw do zastosowania art. 102 k.p.c. podkreślając, iż z uwagi na skomplikowany charakter sprawy musiała zasięgnąć pomocy prawnej i ponieść jej koszty. Podniosła, iż konsekwentnie od początku procesu wskazywała na swoje miejsce zamieszkania za granicą a to właśnie kwestionowanie przez stronę powodową jej oświadczenia o miejscu zamieszkania za granicą spowodowało zwiększenie kosztów postępowania w sprawie. Dodała, że sama okoliczność niezgłoszenia wyjazdu za granicę nie może przesądzać o konieczności odstąpienia od ogólnej zasady wyrażonej w art. 98 k.p.c.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie strony powodowej nie zasługuje na uwzględnienie.

Ustosunkowując się do argumentacji zawartej w zażaleniu strony powodowej należy przywołać art. 102 k.p.c., który stanowi, że w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Sąd Apelacyjny podziela stanowisko Sądu I instancji, że w realiach niniejszej sprawy nie ma miejsca szczególnie uzasadniony przypadek uzasadniający nieobciążanie strony powodowej kosztami postępowania. Sposób skorzystania z przepisu art. 102 k.p.c. jest suwerennym uprawnieniem jurysdykcyjnym Sądu orzekającego i do jego oceny należy przesądzenie, czy wystąpił szczególnie uzasadniony wypadek, który uzasadnia odstąpienie, a jeśli tak to, w jakim zakresie, od generalnej zasady obciążenia kosztami procesu strony przegrywającej spór (por. wyrok SN z dn. 19.05.2006 r., III CK 221/05, LEX nr 439151).

Wprawdzie u podstaw podejmowanych przez stronę powodową działań względem pozwanej występowało przekonanie o zasadności jej skargi pauliańskiej dotyczącej czynności podjętej między jej dłużnikiem będącym ojcem pozwanej K. B. (2) a pozwaną, jednak subiektywne twierdzenia strony powodowej dotyczące zasadności jej powództwa do czasu wydania prawomocnego rozstrzygnięcia w tej spornej sprawie przez sąd, krajowy, czy też zagraniczny, nie mogą decydować o zastosowaniu wobec strony powodowej art. 102 k.p.c. w zakresie kosztów postępowania, w którym na skutek braku jurysdykcji krajowej odrzucono pozew. Wymaga podkreślenia, iż w niniejszej sprawie nie można przerzucać na pozwaną kosztów spowodowanych nieskutecznymi czynnościami skarżącego podejmowanymi przez stronę powodową przed wszczęciem postępowania, jak i decyzjami procesowymi podjętymi już w trakcie trwania postępowania sądowego w zakresie zidentyfikowania miejsca zamieszkania pozwanej. Takie rozwiązanie nie znajduje uzasadnienia zwłaszcza w sytuacji, w której pozwana już w odpowiedzi na pozew jednoznacznie podała, iż miejsce jej stałego zamieszkania, w rozumieniu art. 25 k.c., znajduje się w Luksemburgu i tam zlokalizowane jest jej centrum interesów życiowych. Strona powodowa mimo, iż pozwana jednoznacznie określiła swoje miejsce zamieszkania w Luksemburgu w kolejnych pismach procesowych kwestionowała tę okoliczność i domagała się jej udowodnienia poprzez przedłożenie dokumentacji potwierdzającej pobyt i pracę za granicą pozwanej, dokumentów potwierdzających odbywanie przez nią studiów za granicą, czy też kopii jej deklaracji podatkowych. Tym samym strona powodowa nie dając wiary stanowisku prezentowanemu w sprawie przez pozwaną doprowadziła swoimi czynnościami do generowania kolejnych kosztów toczącego się postępowania.

Wobec powyższego w ocenie Sądu Apelacyjnego zastosowanie przez Sąd I instancji w zakresie rozstrzygnięcia kwestii kosztów postępowania art. 98 k.p.c., w kontekście ostatecznego nieskutecznego podważenia przez stronę

powodową twierdzeń pozwanej dotyczących jej miejsca zamieszkania za granicą, należy uznać za usprawiedliwione. Ani brak dostatecznej wiedzy strony powodowej przed wytoczeniem powództwa o miejscu zamieszkania pozwanej, ani następnie kwestionowanie przytaczanego przez pozwaną w toku postępowania faktu jej zamieszkania za granicą w realiach niniejszej sprawy nie stanowią wystarczającej podstawy do nieobciążania strony powodowej kosztami zainicjowanego przez nią postępowania sądowego. Na gruncie niniejszej sprawy również zasady współzycia społecznego nie przemawiają za zastosowaniem względem strony powodowej art. 102 k.p.c. a winny być one uwzględniane przy rozstrzygnięciu kwestii kosztów postępowania opartym o zasadę słuszności (por. A. Górski, L. Walentynowicz „Koszty sądowe w sprawach cywilnych. Ustawa i orzekanie. Komentarz praktyczny”, Oficyna, 2008, wyd. II). Pozwana nie zatajała swojego miejsca przed stroną pozwaną, co znalazło swój wyraz już w pierwszej czynności procesowej podjętej przez nią w trakcie zainicjowanego przez stronę powodową postępowania i następnie przedkładała, na wniosek strony powodowej, kolejne dowody potwierdzające jej stanowisko.

Należało zatem przyjąć, iż bez wątplenia stroną przegrywającą w zakresie sporu o jurysdykcję sądu polskiego, czy też zagranicznego jest strona powodowa. Z uwagi na przywołane powyżej okoliczności dotyczące postawy pozwanej w toku postępowania, jak i postawy strony powodowej, która dopiero w trakcie postępowania podjęła czynności dotyczące ustalenia i wyjaśnienia miejsca zamieszkania pozwanej i po uzyskaniu od pozwanej, w odpowiedzi na pozew, informacji dotyczącej miejsca zamieszkania jej za granicą zdecydowała się podważyć tę okoliczność i prowadzić w tym zakresie postępowanie dowodowe, które ostatecznie nie potwierdziło jej stanowiska w sprawie – prawidłowe było zastosowanie przez Sąd I instancji, w przedmiocie kosztów postępowania, reguły określonej w art. 98 k.p.c.

W konsekwencji Sąd Apelacyjny w Krakowie w pkt 1 postanowienia działając na zasadzie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. oddalił zażalenie strony powodowej. Natomiast w pkt 2 orzeczenia na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 6 pkt 7 w zw. z § 13 ust. pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu zasądził od strony powodowej na rzecz pozwanej koszty postępowania zażaleniowego. Należy zauważyć, że stosownie do § 22 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu -do spraw wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie rozporządzenia, co nastąpiło w dniu 1 stycznia 2016 roku, stosuje się przepisy dotychczasowe do czasu zakończenia postępowania w danej instancji.

Paweł Rygiel Krzysztof Sobierajski Teresa Rak